

Hur skall vi bo, och var skall vi bo?

DET ÄR AKTUELLA FRÅGOR för oändligt många i dag. Den bostadspolitiska debatten vid årets riksdag väntas också bli tillspetsad — inte minst genom den aktion som hyresgästföreningen inlett mot regeringen och som kulminerar med en stor bostadskonferens den 26 april. Expressens medarbetare Olle Bengtzon redovisar och kommenterar i denna översikt läget på bostads- och byggnadsfronten i dag. I nästa artikel tar han upp frågan om hur bostadsbyggandet skall finansieras och återkommer med rapporter om hur man löser bostadsfrågan i Danmark och Norge.

Så här...

...eller så!

Ödesdigert för framtiden bara bygga trånga kaserner RATIONELLA SMÅHUS LÖSER BOSTADSKRISEN

Katastrof hotar snabbt om vi inte bygger mera

Av OLLE BENGTZON

- Bygg flera bostäder
- Bygg större bostäder
- Bygg billigare bostäder

Stora krav ställs. Kanske dock inte helt orimliga. Mycket kunde vara annorlunda och bättre i svenskt bostadsbyggande.

Den norske byggrevolutionären Selvaag hävdade i ett uttalande för Expressen att "det i svensk bostadspolitik begåtts praktiskt taget de fel som kan begås". Han är ingalunda ensam om att kritisera vår bostadspolitik. Kungliga bostadsstyrelsen har gång på gång anmält avvikande mening mot regeringen.

De allmännyttiga bostadsföretagen har riktat hård kritik speciellt mot de nya länebestämmelserna, och snart angrepp mot regeringen under fallpropp. "Bostadsreformen måste fortsätta".

Allt fler bostadslösa

• FLERA BOSTADER behövs. Det ger om inte annat bostadsstyrelsens färskta inventering av bostadsköerna löndet runt klart besked om: 106.000 saknade saknar egen lägenhet. Antalet har ökat med 10 procent sedan i fjol.

Bostadsstyrelsen har redan tidigare framhållit att bostadsproduktionen måste ökas till 60.000 lägenheter per år, om inte bostadsbristen skall förvärras. Efter 1960, då 40-talets stora barnkullar kommer i giffasliden, hotar ren katastrof, om det inte redan nu börjas byggas mera.

Trots detta föreslår regeringen riksdagen att skära ner årsproduktionen av nya bostäder till 53.000. (För år 1960 byggdes 50.000 lägenheter.)

Mest smålägenheter

• STÖRRE LÄGENHETER blir mer och med efterfrågan. Bostadsstyrelsens statistik redovisar närmare 140.000 som vill byta bostad. De allra flesta av dessa söker större lägenheter. Därill kommer många, som vill ha bättre bostad, men inte anger det löst att ställa sig i den väntande köen.

Fortsättande byggs dock mest små-

lägenheter. 60 procent av de bostäder som i fjol blev färdiga för inflyttning i städer och tätorter var 2-rummare och mindre. Knappt något annat land bygger så smått. Chefen för Bostadsstyrelsen, generaldirektör Alf Johansson, har i ett uttalande för Expressen betecknat det som en jättelikt felinvestering att bygga så små lägenheter som vi gör. Levnadstandarden väntas ju bli fördubblad på 20 år. De bostadshus vi i dag bygger skall stå minst i 60 år men har redan vid inflyttningen för trånga lägenheter.

Generaldirektör Johansson har också i olika sammanhang tvärt propagatist för radhus och kedjehus som alternativ till hyreskaserna. De har många fördelar som familjebostäder. Redan nu är efterfrågan stor på småhus och växer med den ökade levnadstandarden.

På sista tiden har också märkts ökat intresse för småhusbyggandet. Det hämmas dock av regeringens nya länelag, som gynnar flerbildhusen i varje fall i Stockholms- och Göteborgsområdena.

I Stockholm bromsas också småhusbyggandet på annat sätt. Stockholms stad börjar få så ont om mark inom sin gräns att man i ren panik bygger i höjden på de tomtor som nu finns kvar långt från centrum. Medan samtidigt stora områden med centrala läge men utanför Stockholms stads gräns ligger obebyggda. Denna bakvända samhällsplanering har sin grund i att Stor-Stockholm saknar gemensam administration.

Mekanisering

• BYGGA BILLIGARE kan lyckas vara svårt att förena med kraven på fler och större bostäder. Ingen har heller begär att det skall byggas fler och större bostäder till lägre totalkostnad. Men många hävdar att det skulle kunna ske till samma pris.

HSB:s stora experiment med en-

Göken har nu kommit

KARLSTAD (Expressen). Göken har redan kommit till Värmland! På söndagen hördes den gala i Österled i Frykeryd. Ett gammalt ordstav säger att det bådär det dåligt skördeår när göken hörs på kal väst. Det tycks alltså stämma in på den här kalla och torra våren, även om söndagen var rekordvarm i Värmland med 15 plusgrader på flera håll.

hel staddel vid Östergår i Stockholm sylvat sålunda till att erbjuda 3-rummare för samma hyra som 2-orna kostar nu. Medlet är rationalisering i planläggning och byggmetoder.

Byggbranschen har länge arbetat under hantverkssmässiga former — i stort sett med tusenåriga metoder — men nu börjar mekaniseringen komma på allvar. Särskilt storföretagen övergår allt mer till elementbyggen. Det bör — åtminstone med tiden — sänka byggkostnaderna och kanske framförallt göra det möjligt att bygga mer med samma antal arbetare.

Det finns också de, som menar att det kan prutas en del på den tekniska standarden till förmån för större utrymmen i bostäderna. De tycker att ett rum till är mer värt än t. ex. parkett, kakel, ljusa badrum och massor av ventiler, som nästan ingen använder. Särskilt efterlyses nya former för småhusbyggandet. Både villor och radhus byggs fortfarande mest hantverkssmässigt. Ofta i den helt osak-kunniga egenhushyggegens egen regi. Det blir dyrt och slukar massor av arbetskraft.

Experterna hävdar att småhusbyggandet kan göras mycket mer ekonomiskt. Där finns t. o. m. större möjligheter att rationalisera än på större byggen. Om bara småhusen ägnades lika mycket intresse som flerbildhusen så skulle de kunna konkurrera i pris.

Vi har mycket att lära av USA beträffande småhusbyggande. Det har bl. a. byråchefen i Bostadsstyrelsen Harry Bernhard framhållit efter en längre studieresa. Han har i tidskriften "Byggnadsindustrin" givit följande recept på att nå bättre resultat i Sverige:

- 1) Ompröva standard och minikrav.
- 2) Stimulera nya material, antingen tillverkning eller import.
- 3) Undersök uppvärmning: varm-

LO-Strand börjar valkampanjen: Motvindar blåser på flera håll

FALUN (Expressen). LO:s ordförande Axel Strand talade på söndagen i Falun där Dalarnas socialdemokratiska partidistrikt höll sitt äremöte. Han framhöll vikten av att alla "soffliggare" jagas upp då det i år "på flera ställen blåser motvindar".

Ärsmötet fastställde kandidatlistan för höstens andrakammarval. Listan fick så när som på ett namn på luft, pumpvarmvatten med en-ledare, monteringsfärdiga skorstenar.

4) Stimulera förplanering och varje slag av förhöjd effektivitet.

5) Stimulera användning av el-verktyg och material i dimensioner som passar utan bearbetning på platsen.

Kommunernas ansvar

6) Stimulera grupp- och områdes-bebyggande. Användning av löpande bands-principen. Bygg grupper med minst 25 enheter åt gången och främja all slags konkurrens.

Hittills har bara ett fåtal försök gjorts med rationellt småhusbyggande. Som Expressen tidigare redovisat har dock goda resultat nåtts bl. a. i Västerås och Köping.

Stockholms sparbanks stort utbyggda plan att bygga småhusområden runt Stockholm och erbjuda spararna — vilket Expressen tidigare utförligt redogjort för — sylvat också till att utnyttja stordriften för att pressa byggkostnaderna för enfamiljshus.

Känt har inga större byggföretag inriktat sig helt på att bygga småhus, vilket anses önskvärdt. Bl. a. har man väntat att trähusfabrikerna skulle lansera nya former för småhusbyggande, men de arbetar ungefär på samma sätt som på 30-talet.

Det efterlyses också mer intresse för småhus från de kommunala och allmännyttiga byggföretagen. Det betecknas som ödesdigert för framtiden att dessa i så hög grad läser sig fast vid hyreskaserner — bl. a. som en följd av att de lagt upp hela sin organisation för flerbildhus. Utvecklingen är obönhörligt, bl. a. genom motoriseringen, mot enfamiljshus. Amerika bygger sålunda 90 procent småhus. De framsynta menar att kommande generationer får dyrt betala att stat och kommuner, som ju är hårt engagerade i det s. k. småhusbyggandet, inte följer med, utan fortsätter och bygger hyreskaserner, som kanske bara ett fåtal vill bo i om ett par årtionden.

inte valbar plats samma utseende som vid valet 1952. Partiet har fem mandat i Dalarna med utsikt att få ett sjätte. De sex första namnen på listan blev: Järnbruksarbetare Erik Östrand, Avesta, fru Elsa Ljundskog, Borlänge, förste kontorist Sven Melqvist, Falun, gruvarbetare Torsten Fredriksson, Grängsberg, skogsarbetare Olof Persson, Lims — sossarnas fem riksdagsmän på Dalabänken sålunda — och landstingsman Majla Nilsson, Långshyttan. Placeringen på sjätte plats avgjordes efter en hård strid med fabriker Harry Borgquist som konkurrent-namn.

Folkskolläraren "Röde Börje" Andersson i Borlänge framfördes även som kandidat, men han erhöi endast en röst.

Ett debattämne var också den stora byggnadskrisen i Borlänge då byggföretagen Nygårdh och Källgren gick över styr samt drog med sig en mängd småföretagare. Byggnadsfirman var anlitad för många allmänna byggnadsföretag. Det framfördes nu från flera håll att både partiet och landstinget förlorat anseende på affären. Saken lades dock utan kommentarer till handläggarna.

Drätselkammarens ordförande i Avesta, Bertil Westling, erhöi som uppmaning en veckas fri vistelse i Stockholm under partikonferensen. Han har varit en flitig medlemsvärvare och under året lyckats ansluta 814 medlemmar.

2.500 kr. byte vid kassakupp

2.500 kronor i kontanter blev bytet vid en kupp på Anglo-Nordics reservdelslager, Kärnabärgsvägen i nästveden, på måndagen. Tjuvarna hade hittat firmans kassaskrin och brutit upp det.

När personalen kom på måndagsmorgonen möttes de av en fruktansvärd villervalla. Allt var upp och ner, både på lagret och i kontoret. Tjuvarna hade tagit sig in genom att slå in ett fönster på lagerkontoret. Sedan hade de gått "holmgång" i alla lokalerna.

I en skrivbordslåda hittade de kassaskrinet med pengarna. De hade bunt upp skrinet och tagit alla större stantar. Kopparpengarna hade de lämnat kvar.